Luonnonvarakeskus

355/00 00 02 00/2025

12.2.2025

Asia: HE 205/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietoky..., to 13.2.2025 klo 10 (HE 205/2024 vp)

Eduskunta
Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Jyrki Niemi, Marja Knuuttila

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta sekä muutettaviksi eräitä muita lakeja tähän liittyen. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2557 (ns. CER-direktiivi). CER-direktiivillä tavoitellaan keskinäisriippuvaisten, yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta kriittisten palveluiden häiriönsietokyvyn turvaamisen parantamista sekä yhteiskunnan taloudellisten toimintojen ylläpitämistä. Direktiivi tuli voimaan 16.1.2023 ja jäsenvaltioiden oli annettava ja julkaistava direktiivin noudattamisen edellyttämät säännökset viimeistään 17.10.2024.

Luonnonvarakeskus keskittyy tässä lausunnossaan elintarvikeketjuun ja elintarvikkeiden huoltovarmuuden kannalta keskeisiin näkökohtiin.

2 Lausunto

Elintarvikkeiden tuotanto, jalostus ja jakelu on määritelty hallituksen esityksessä (ja sen taustalla olevassa direktiivissä) siten, että alkutuotantoa ei ole määrittelyn perusteella tarpeen ottaa sääntelyn piiriin. Velvoitteiden säätäminen direktiivin mukaisella tarkkuudella katsotaan vaikeaksi etenkin kriittisten toimijoiden määrittelyn osalta, ottaen huomioon muun muassa alkutuotannon hajautunut toiminta.

Maataloustuotannon haavoittuvuudet, riskit ja uhat ovat kuitenkin nykyisin yleisiä ja yhtäläisiä muiden tuotanto- ja palveluketjujen kanssa. Näin ollen toimet, joita tehdään esimerkiksi energian huoltovarmuuden, liikenneinfrastruktuurin sekä sähköisen- että digitaalisen toimintaympäristön toimivuuden varmistamiseksi edesauttavat myös maatalouden selviytymiskykyä.

Normaalioloissa Suomen maatalous kykenee vastaamaan kotimaisten kuluttajien tarpeisiin varsin hyvin. Perustuotteita kuten maitoa, lihaa ja viljaa tuotetaan meillä lähes kulutusta vastaavasti. Kotimainen ruoantuotanto on kuitenkin riippuvainen monista tuontipanoksista kuten energiasta, lannoitteiden raaka-aineista, kasvinsuojeluaineista, täydennysvalkuaisrehuista, polttoaineista, työkoneista ja niiden varaosista sekä ulkomaisesta kausityövoimasta.

Erityisen vahvasti ruokahuolto on sidoksissa energiansaannin turvaamiseen. Nykymuotoinen maatalous ei pärjää ilman tuontienergiaa, eikä jalostus tai jakelu hoidu ilman tuontienergiaa. Polttoaineen tai energianjakelun täydellinen katkos lamauttaisi nykyisen ruokajärjestelmän. Kriittisin energiatekijöistä on öljy johtuen

niin käyttömäärästä, käytön monipuolisuudesta kuin omien raakaöljyvarojen puuttumisesta. Toimet öljynjakelun huoltovarmuuden varmistamiseksi ovat siten tärkeä osa maatalouden häiriönsietokyvyn parantamista.

3 Lausunnon tiivistelmä

Esityksessä ehdotettu laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja siinä esitetyt toimet häiriönsietokyvyn parantamiseksi edesauttavat osaltaan myös maatalouden ja samalla koko elintarvikeketjun selviytymiskykyä, vaikka alkutuotannon osalta varautumis- ja riskienhallintavelvoitteista ei ole direktiivin mukaisella tarkkuudella säädetty. Maataloustuotannon haavoittuvuudet, riskit ja uhat ovat kuitenkin yleisiä ja yhtäläisiä muiden tuotanto- ja palveluketjujen kanssa.

Hannu Laitinen

Hallintojohtaja

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 12.02.2025 klo 10:35:43.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:
Jyrki Niemi, Marja Knuuttila
Jyrki Niemi, Marja Knuuttila

Liitteet:

Tiedoksi: